

TUTKIMUSOSIO

Kansalaisten talousresepti: Mitään etuuksia ei saa karsia, verotusta ei pidä kiristää eikä lainanottoa lisätä

Kansalaisten enemmistö hyväksyy talouden sopeuttamistoimeksi vain yritystukien karsimiseen (60 %). Lähes puolet kannattaa myös isojen julkisten liikenne- ja muiden investointien lykkäämistä (44 %), käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksesta.

Kaikki muut talouden sopeutustoimet ovat sellaisia, joiden toteuttaminen maistuisi enemmän tai vähemmän pahalta. Keinoja, joita eniten vastustetaan (vastustaa tai vastustaa jossain määrin) ovat eläkkeiden leikkaaminen (83 %), lainanoton lisääminen entisestään (75 %), julkisten hyvinvointipalveluiden karsinta (69 %) ja eläkeiän korottaminen (66 %).

Selvä enemmistö suomalaisista vastustaa myös julkisten palvelupisteiden supistamista ja keskittämistä suurempiin yksiköihin (64 %) sekä verotuksen kiristämistä (61 %). Myös sosiaali- ja työttömyysetuuksien leikkaukset aiheuttaisivat mielipahaa (59 %)

Tulokset ovat hieman muuttuneet kesästä 2022. Kansalaiset suhtautuvat aiempaa kielteisemmin etenkin lainanoton lisäämiseen. Veropohjan laajentaminen (säädetään kokonaan uusia veroja) on ainoa asia, johon kohdistuu aiempaa hieman enemmän ymmärtämystä. Kuitenkin myös tämän keinon käyttöä enemmistö vastustaa.

Monissa KAKS:n kansalaismielipidettä sivuavissa tutkimuksissa on aiemminkin käynyt ilmi, että käytännön keinoihin julkisen talouden vakauttamiseksi suhtaudutaan useimmiten varauksellisesti. Näin siitäkkin huolimatta, että kansalaiset ovat eri vuosina olleet valmiita tunnustamaan tarpeen tehdä jotakin. Silti juuri mitkään keinot eivät näytä kelpaavan talouden vahvistamiseksi. Veroja ei saisi korottaa, velkaa ei pidä lisätä eikä julkisia palveluita saa karsia, saati käyttömaksuja korottaa.

Puoluekanta on yhteydessä näkemyksiin erilaisista keinoista talouden tasapainottamiseksi. Hallituspuolueiden tukijoista sdp:n, vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin, veronkorotuksiin, veropohjan laajentamiseen, myös lainanoton lisäämiseen entisestään. Toisaalta myös hallituspuolueiden kannattajien enemmistö suhtautuu tällä haavaa kielteisesti ajatukseen lainanoton lisäämiseen entisestään.

Oppositioapuolueiden kannattajien olisi vaivattomampaa hyväksyä hyvinvointipalveluiden ja sosiaalietuuksien leikkaukset verrattuna hallituspuolueiden tukijoihin. Verojen korottamista ja lainanoton lisäämistä oppositioapuolueiden tukijat näyttäisivät kavahtavan toisin kuin hallituspuolueiden kannattajat.

Kokoomuksen tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin hyvinvointipalveluiden ja sosiaalietuuksien leikkauksiin. Muita nuivemmin he suhtautuvat veronkorotuksiin ja lainanoton lisäämiseen.

Hallituspuolueista keskustan ja RKP:n kannattajien näkemykset osuvat eräiltä osin lähemmäksi kokoomuksen kuin vasemmistopuolueiden ja vihreiden tukijoita. Näin etenkin, kun tarkastellaan näkemyksiä verojen korotuksista, veropohjan laajentamisesta, etuuksien leikkauksista ja lainanoton lisäämisestä.

Jos vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajat saisivat yksinään päättää, niin sosiaali- ja työttömyysetuja ei leikattaisi. Veroja korotettaisiin, veropohjaa laajennettaisiin ja elinkeinoelämän tukia karsittaisiin. Nykyisin kaikkien puolueiden kannattajien enemmistö suhtautuu lainanoton lisäämiseen kielteisesti lukuun ottamatta vasemmistoliiton tukijoita.

Ikätekijä näyttäytyy eräiltä osin suhtautumisessa talouden sopeuttamistoimiin. Ikääntyneet, 61–70- ja yli 70-vuotiaat, joista monet ovat jo eläkkeellä, suhtautuvat keskimäärää suopeammin eläkeiän korottamiseen. Sen sijaan olemassa olevien eläkkeiden leikkaukset maistuisivat karvailta. Eläkeikää lähestyviä (51–60-vuotiaita) ehdotus eläkeiän korottamisesta suorastaan kauhistuttaa.

Naiset suhtautuvat miehiä ymmärtäväisemmin lähinnä julkisen omaisuuden myyntiin ja isojen investointien lykkäämiseen. Miehistä naisia suurempi osa kannattaa jonkinlaista etuuksien karsimista sekä käyttö- ja palvelumaksujen korottamista keinoina tasapainottaa maan julkista taloutta. Sukupuolen välillä ei ilmene juurikaan eroja suhtautumisessa lainanottoon ja verotuksen kiristämiseen.

Tutkimuksen toteutus. KAKS - Kunnallisan kehittämissäatiö selvitti kansalaisten kantoja julkisen talouden erilaisiin mahdollisiin sopeuttamistoimiin. Vastaajille esitettiin lista erilaisista keinoista maan talouden tasapainottamiseksi, kulujen vähentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi. Tavoitteena oli selvittää, mitkä pahaltakin maistuvista keinoista olisivat niitä, joita oltaisiin valmiita kannattamaan. Kysymys kuului seuraavasti.

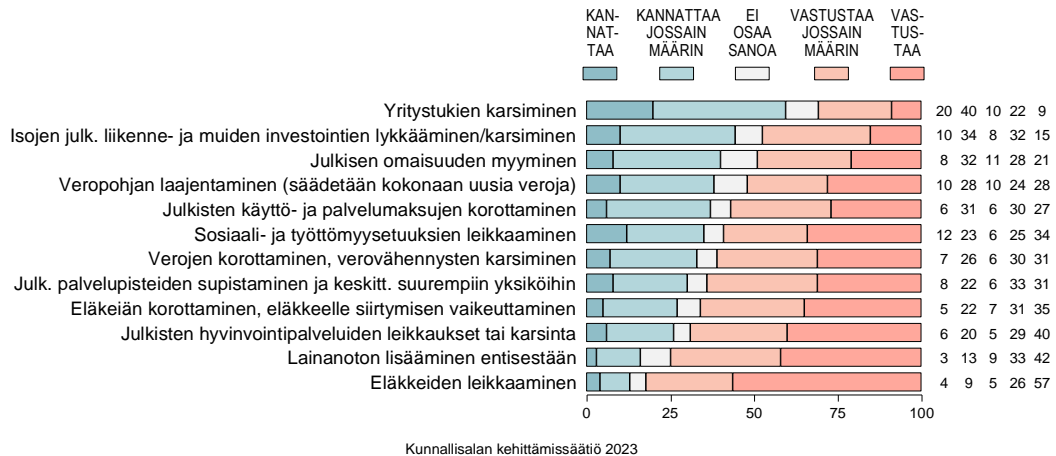
”Miten suhtaudut seuraaviin mahdollisiin keinoihin maamme talouden tasapainottamiseksi, kulujen vähentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi, jos ajattelet asiaa pidemmällä yli kolmen vuoden tähtämellä?”

KAKS - Kunnallisan kehittämissäatiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy.

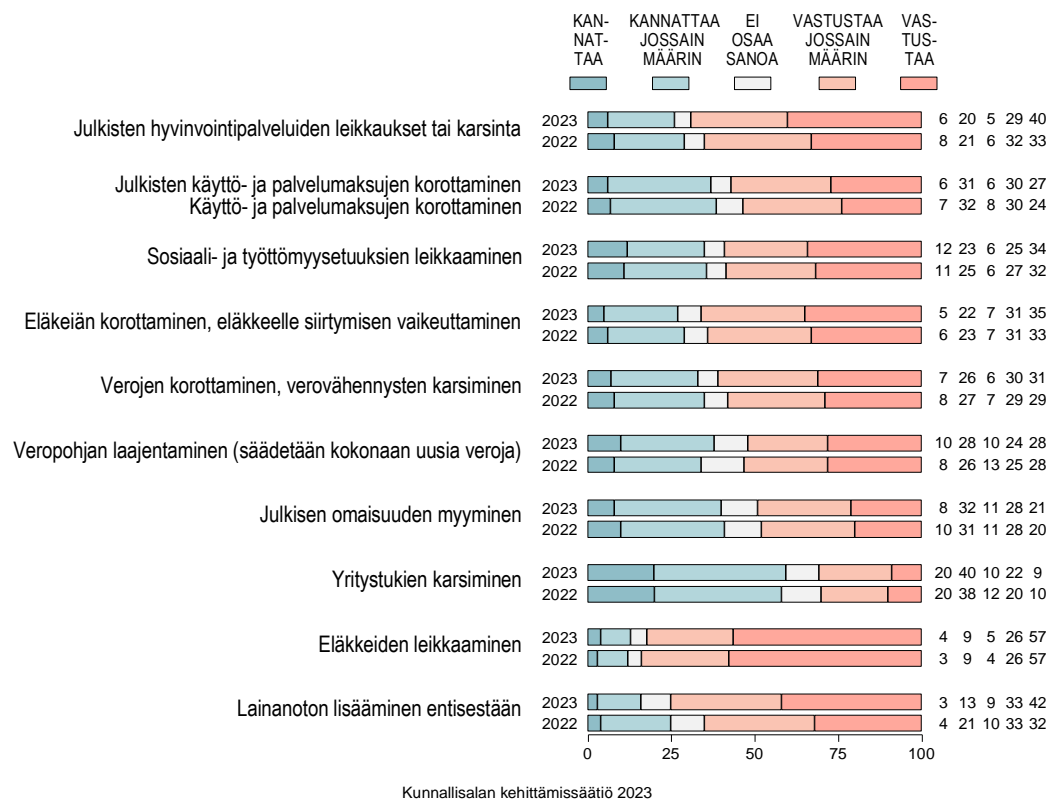
KAKS- Kunnallisan kehittämissäatiön tutkimuksen toteutti Kantar Public. Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa tammikuussa 2023. Haastatteluja tehtiin yhteensä 4013. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttänyttä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan yksi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiames Antti Mykkänen, 0400-570087.

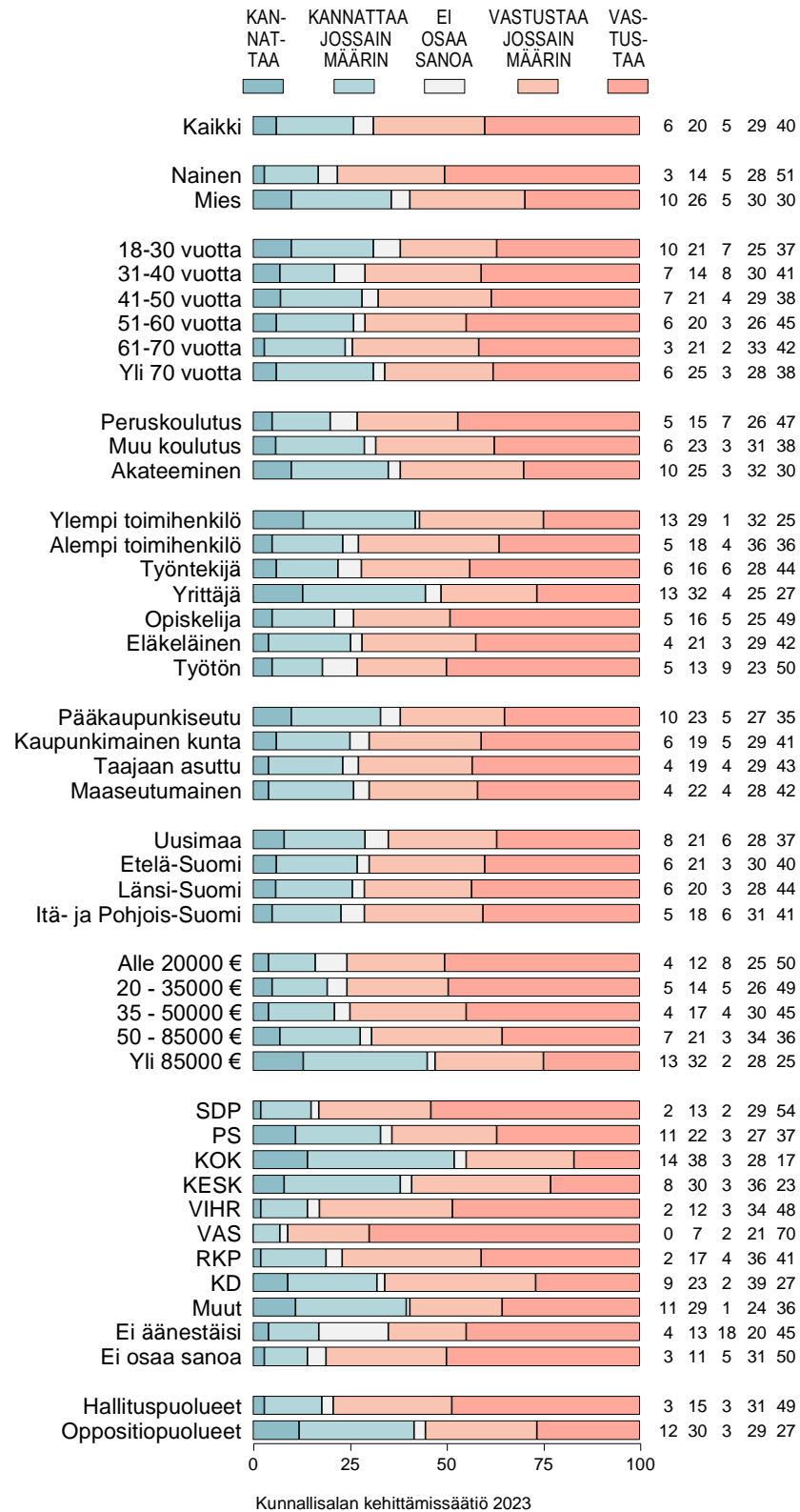
Kuvio 5. MITEN SUHTAUTUU MAHDOLLISIIN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI, KULUJEN VÄHENTÄMISEKSI JA TULOJEN KASVATTAMISEKSI, JOS AJATTELEE ASIAA PIDEMMÄLLÄ YLI KOLMEN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ: KOKO MAA (%).

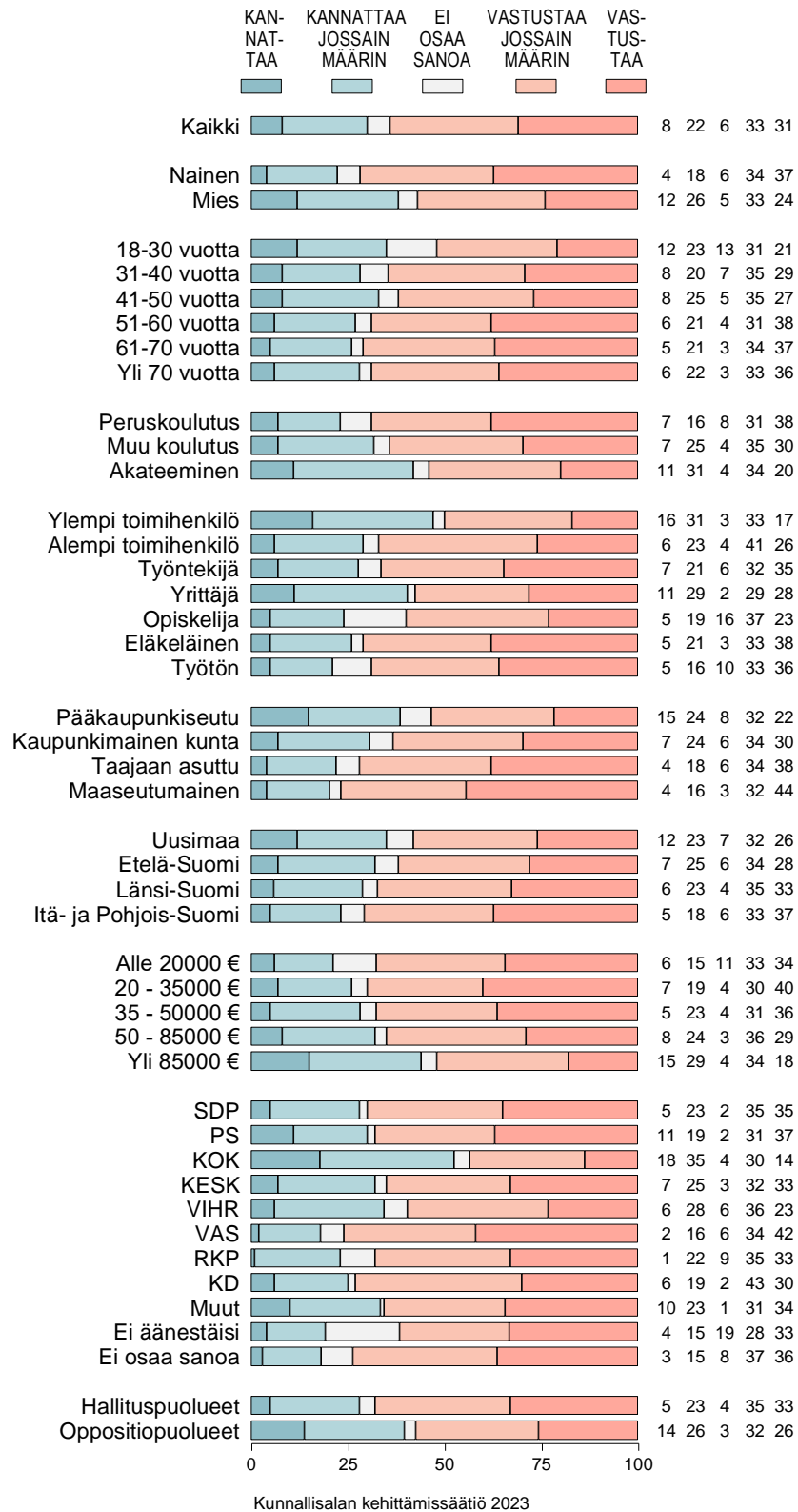
Kuvio 5t. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: ARVIOT KESÄLLÄ 2022 JA TALVELLA 2023 (koko maa, %).

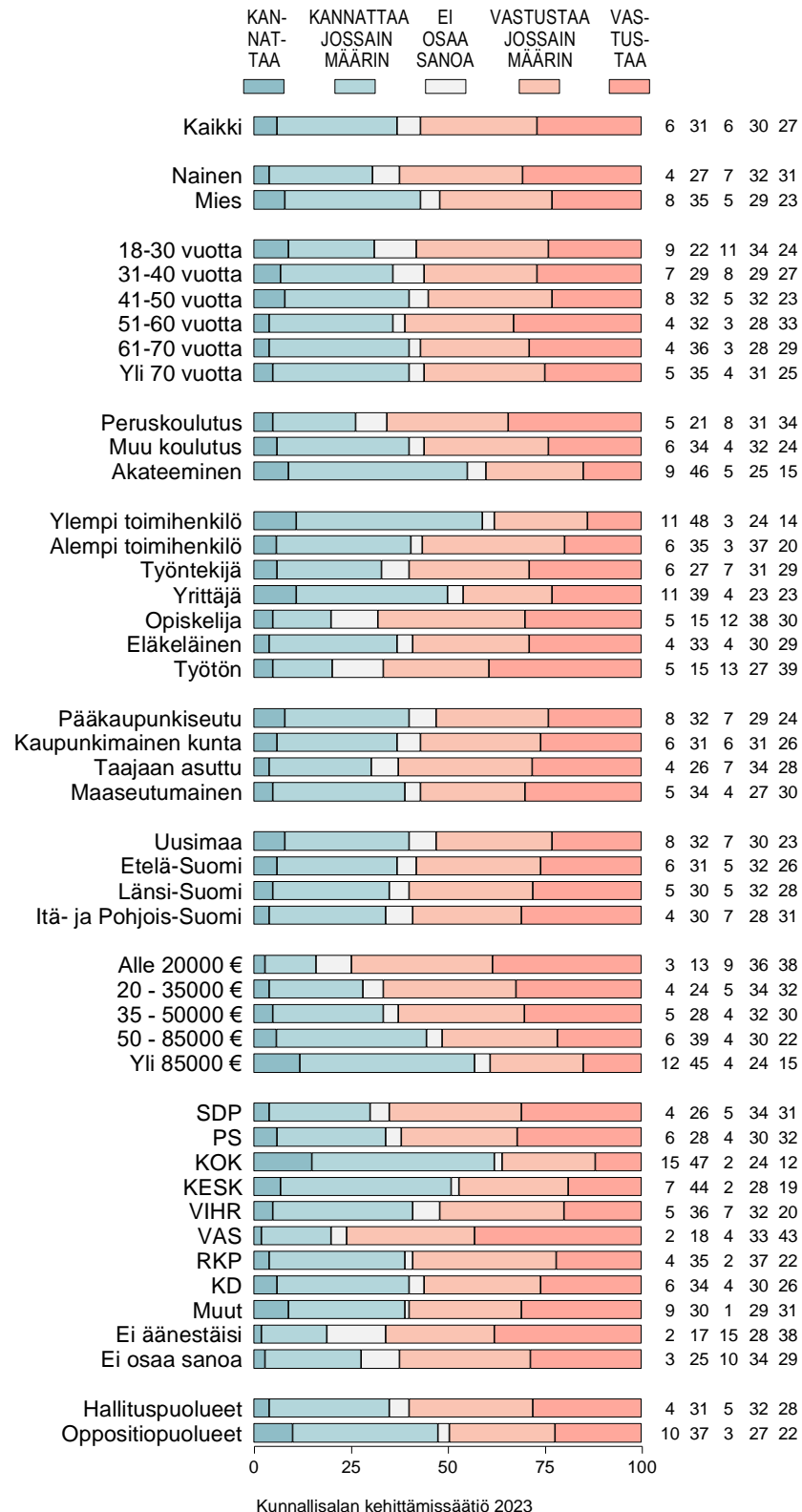
Kuvio 5-1. SUHTAUTUMINEN KEINUIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: JULKISTEN HYVINVOINTIPALVELUIDEN LEIK-
 KAUKSET TAI KARSINTA (%).

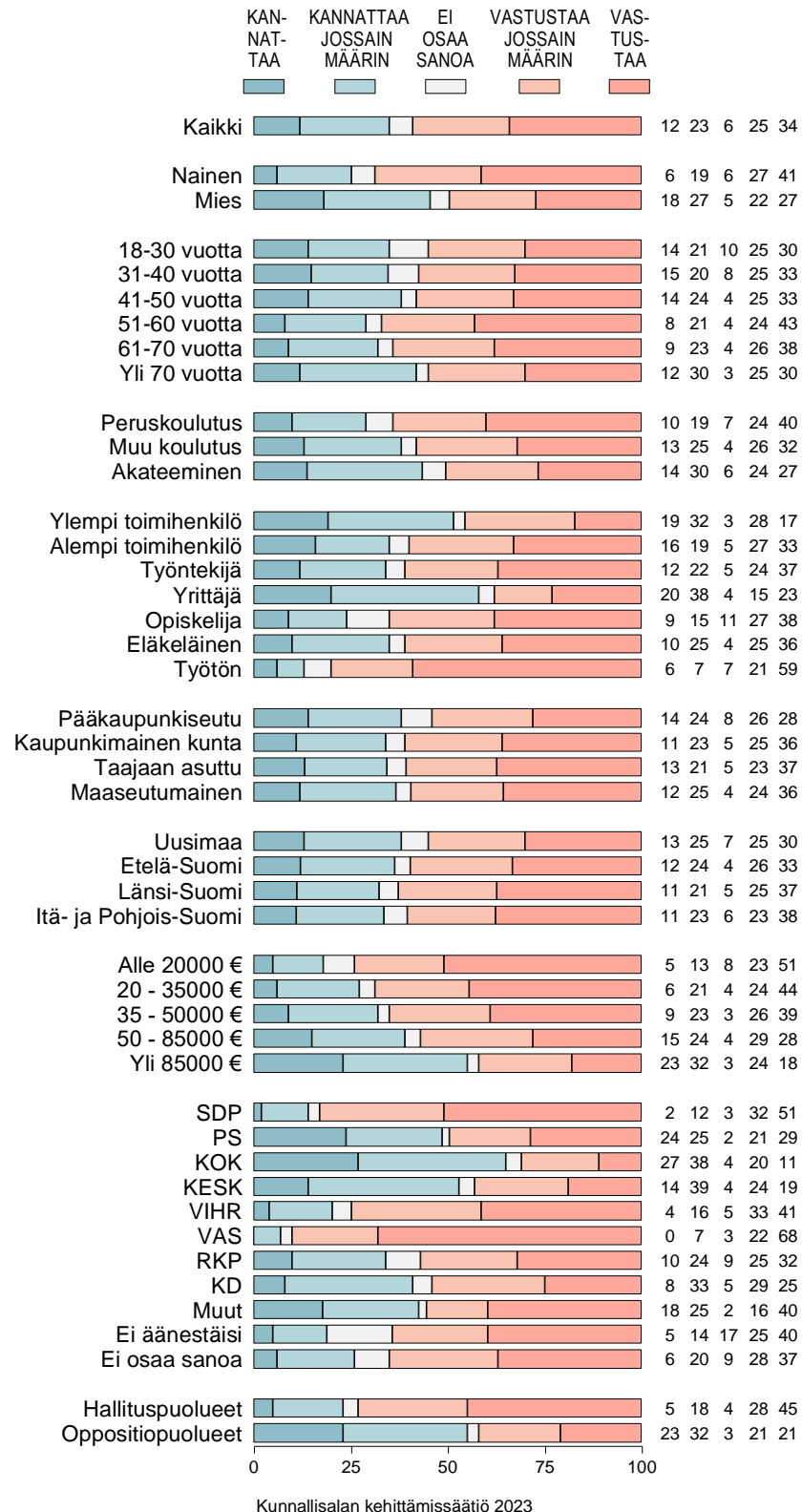
Kuvio 5-2. SUHTAUTUMINEN KEINUIHIN MAAMME TALouden TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: JULKISTEN PALVELUPISTEIDEN SUPISTAMI-
 NEN JA KESKITTÄMINEN SUUREMPIIN YKSIKÖIHIN (%).

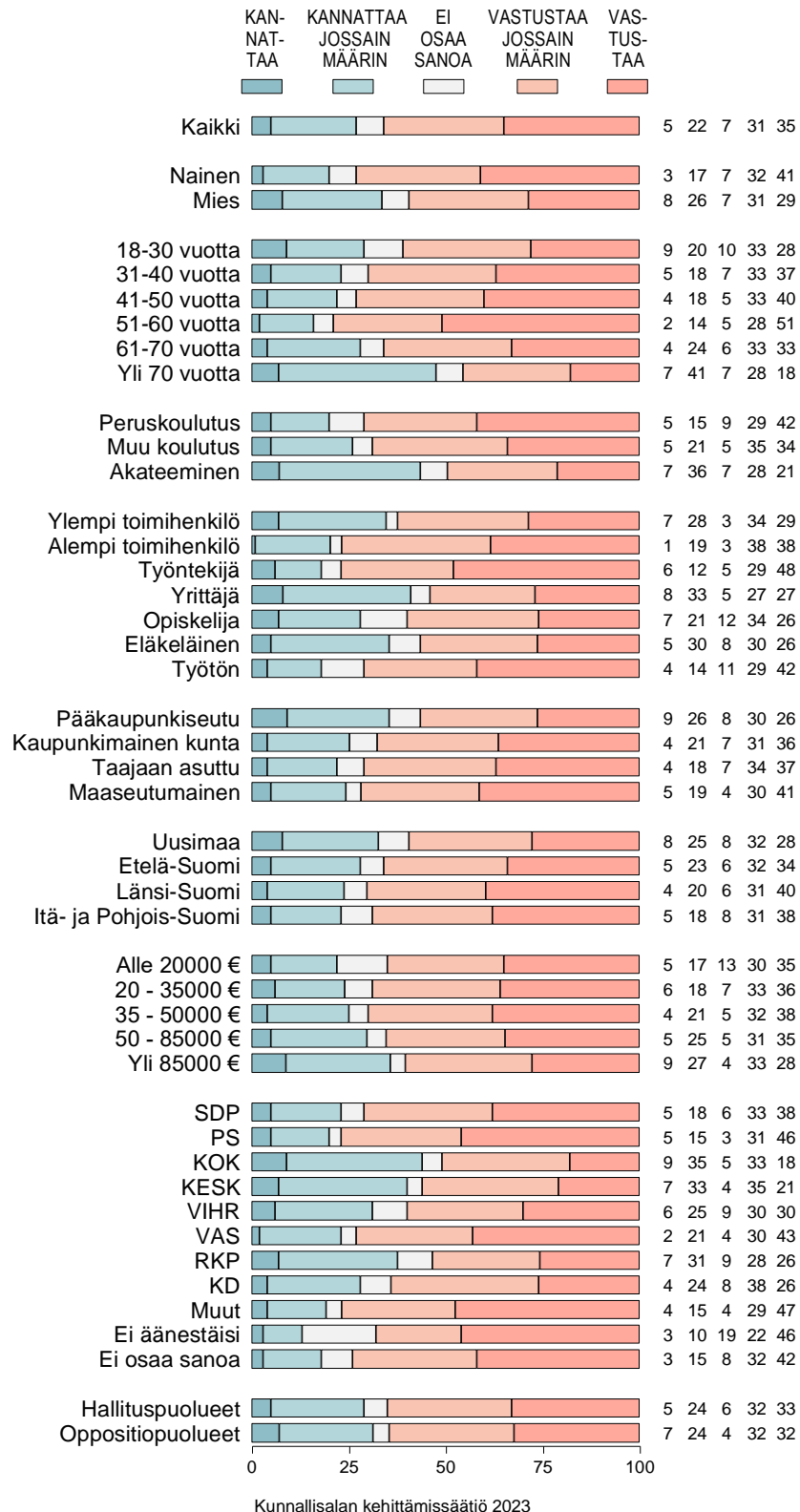
**Kuvio 5-3. SUHTAUTUMINEN KEINIOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI: JULKISTEN KÄYTTÖ- JA PALVELUMAKSUJEN
KOROTTAMINEN (%).**

**Kuvio 5-4. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI: SOSIAALI- JA TYÖTTÖMYYS-
TUUKSIEN LEIKKAAMINEN (%).**

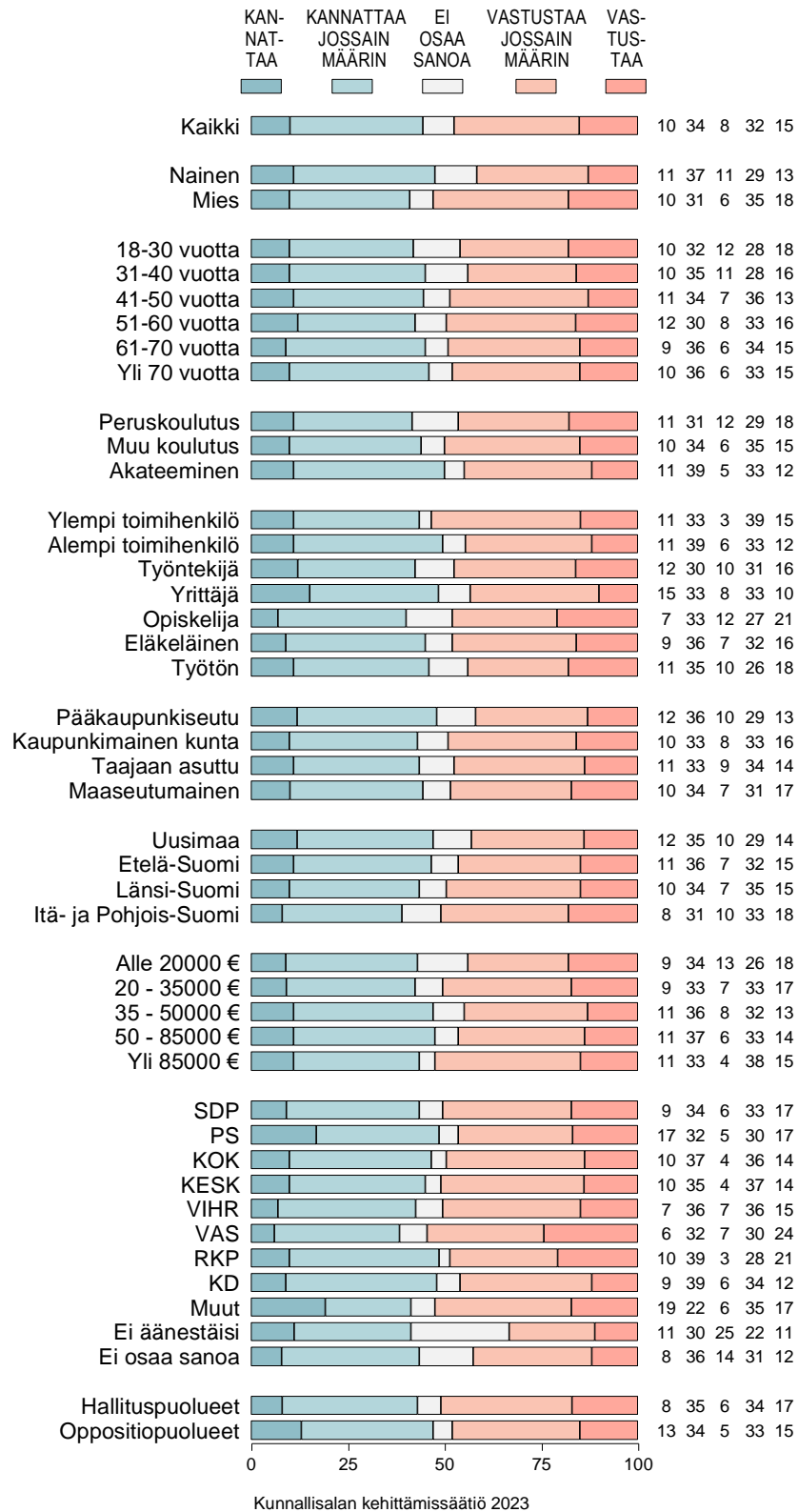

Kuvio 5-5. SUHTAUTUMINEN KEINUIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: ELÄKEIÄN KOROTTAMINEN, ELÄKKEELLE
 SIIRTYMISEN VAIKEUTTAMINEN (%).

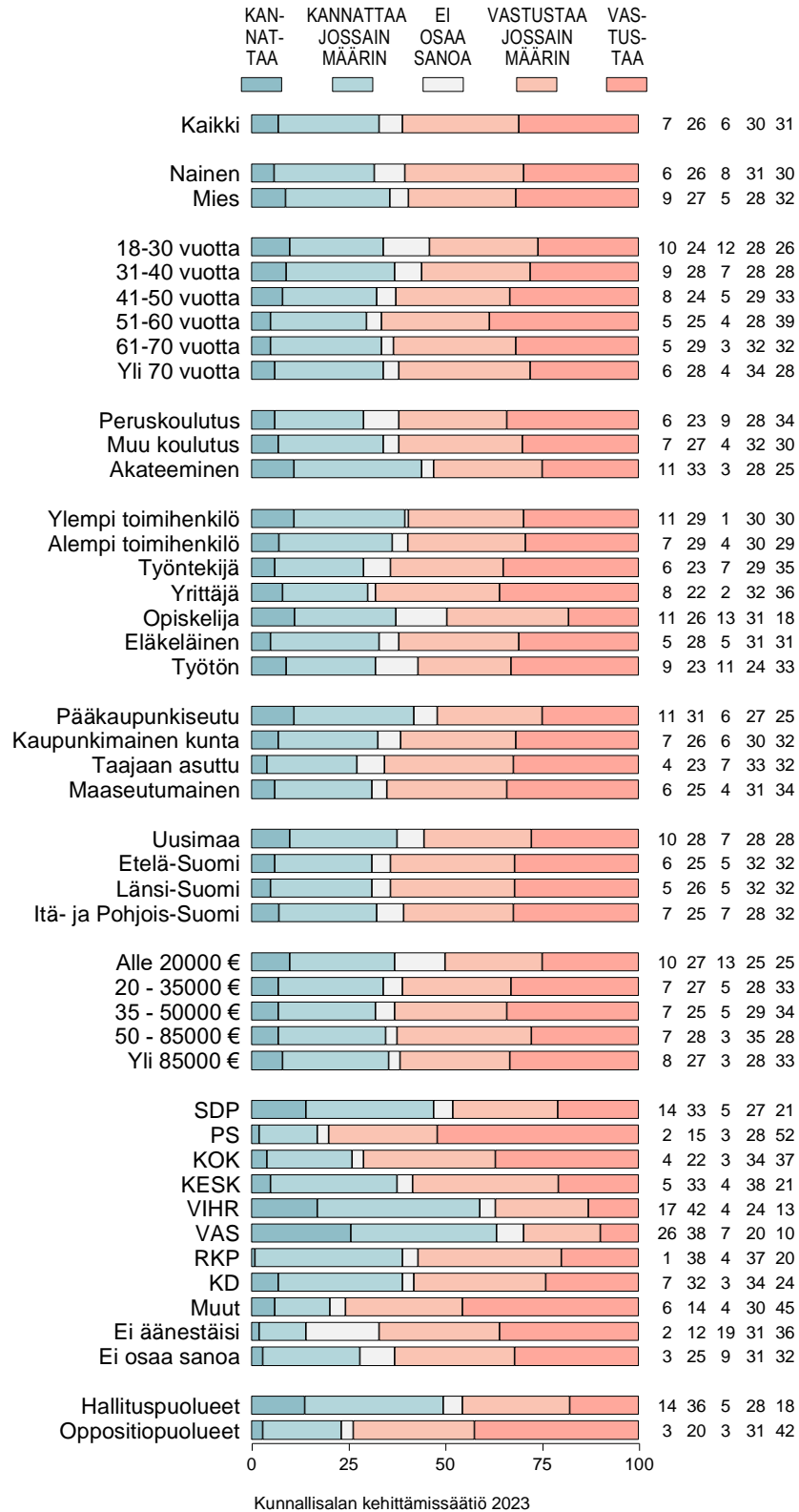

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2023

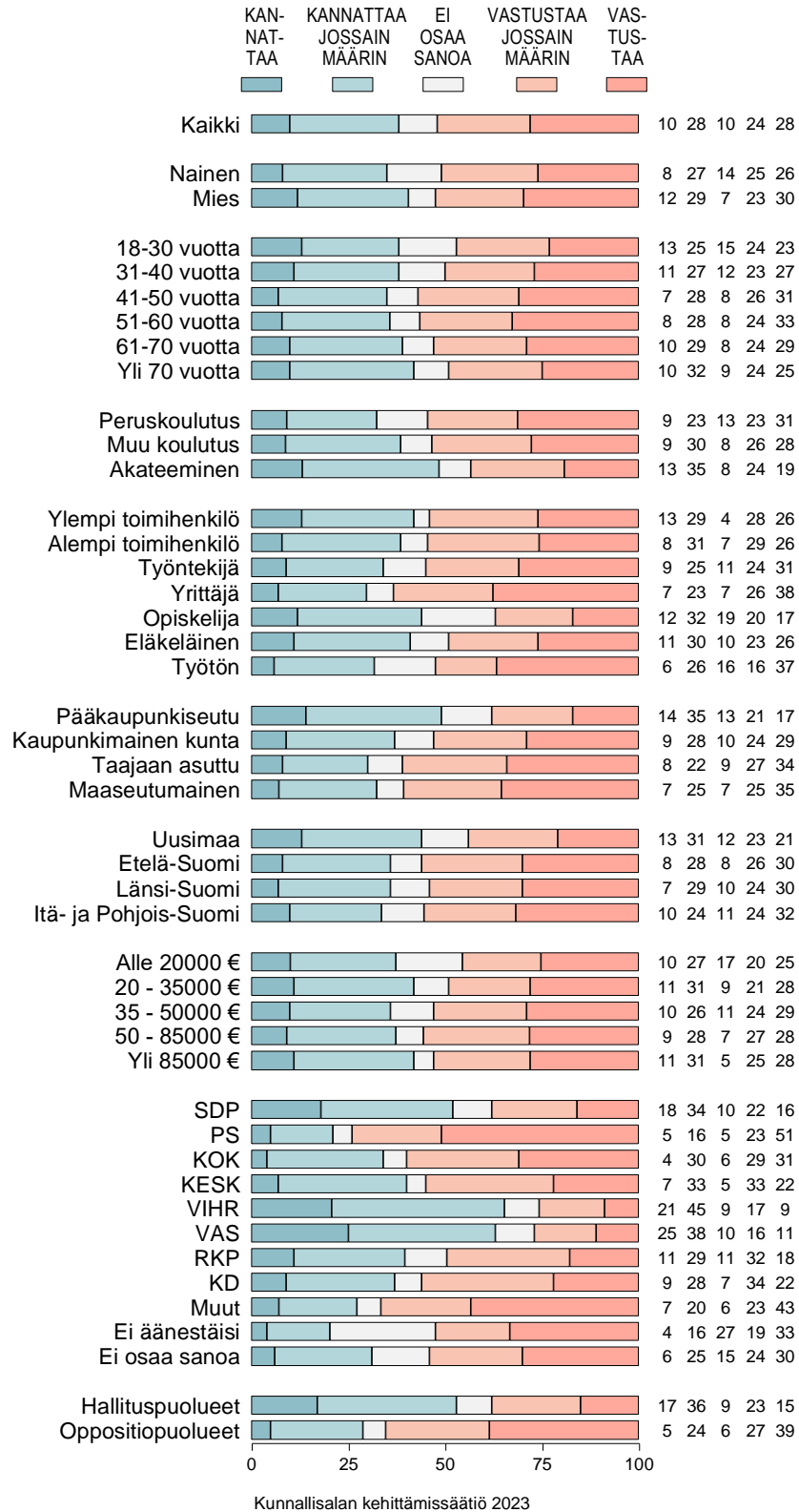
Kuvio 5-6. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: ISOJEN JULKISTEN LIIKENNE- JA MUIDEN
 INVESTOINTIEN LYKKÄÄMINEN, NIIDEN KARSIMINEN (%).

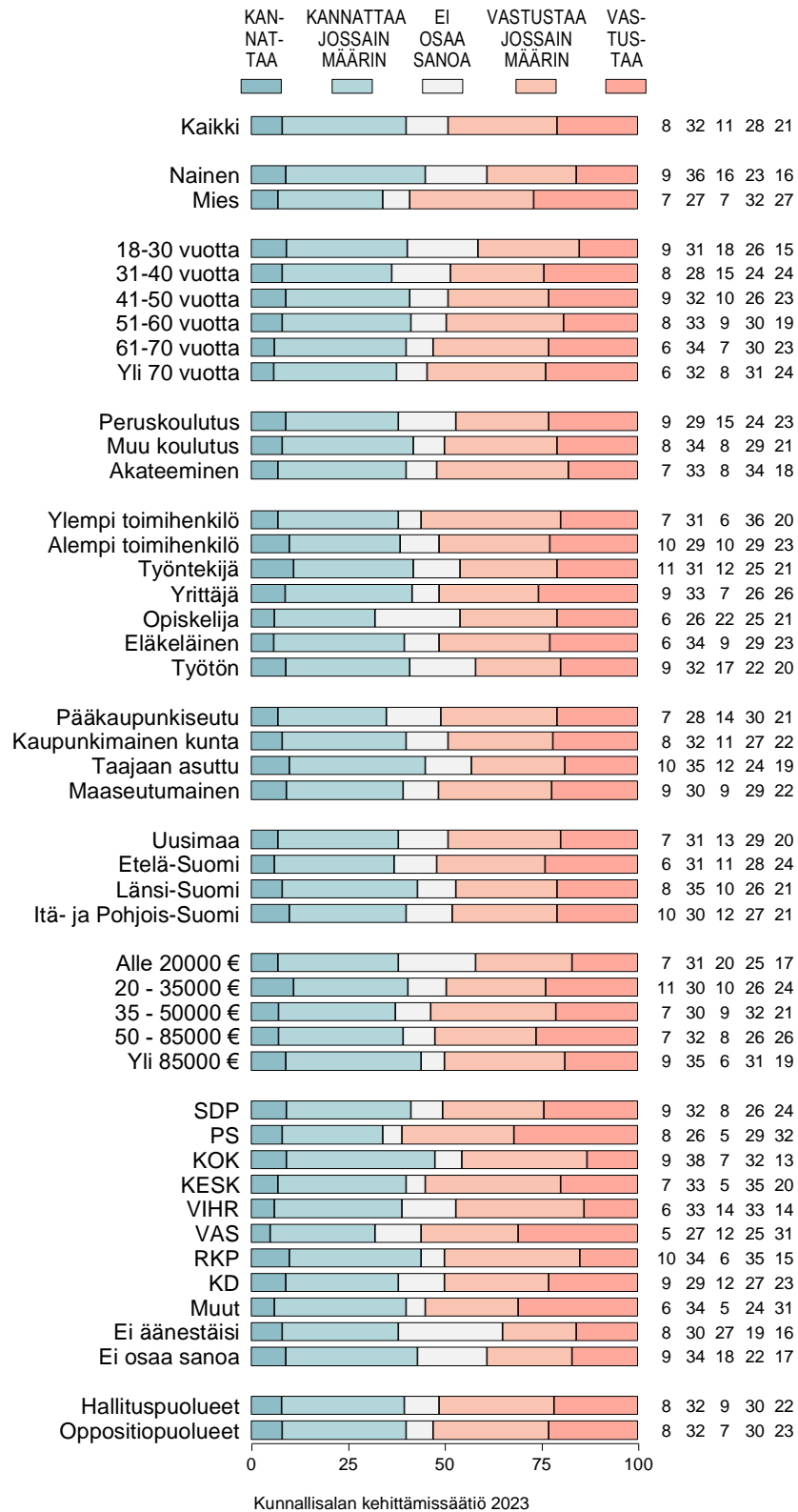
Kuvio 5-Z. SUHTAUTUMINEN KEINUIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: VEROJEN KOROTTAMINEN, VEROVÄHEN-
 NYSTEN KARSIMINEN (%).

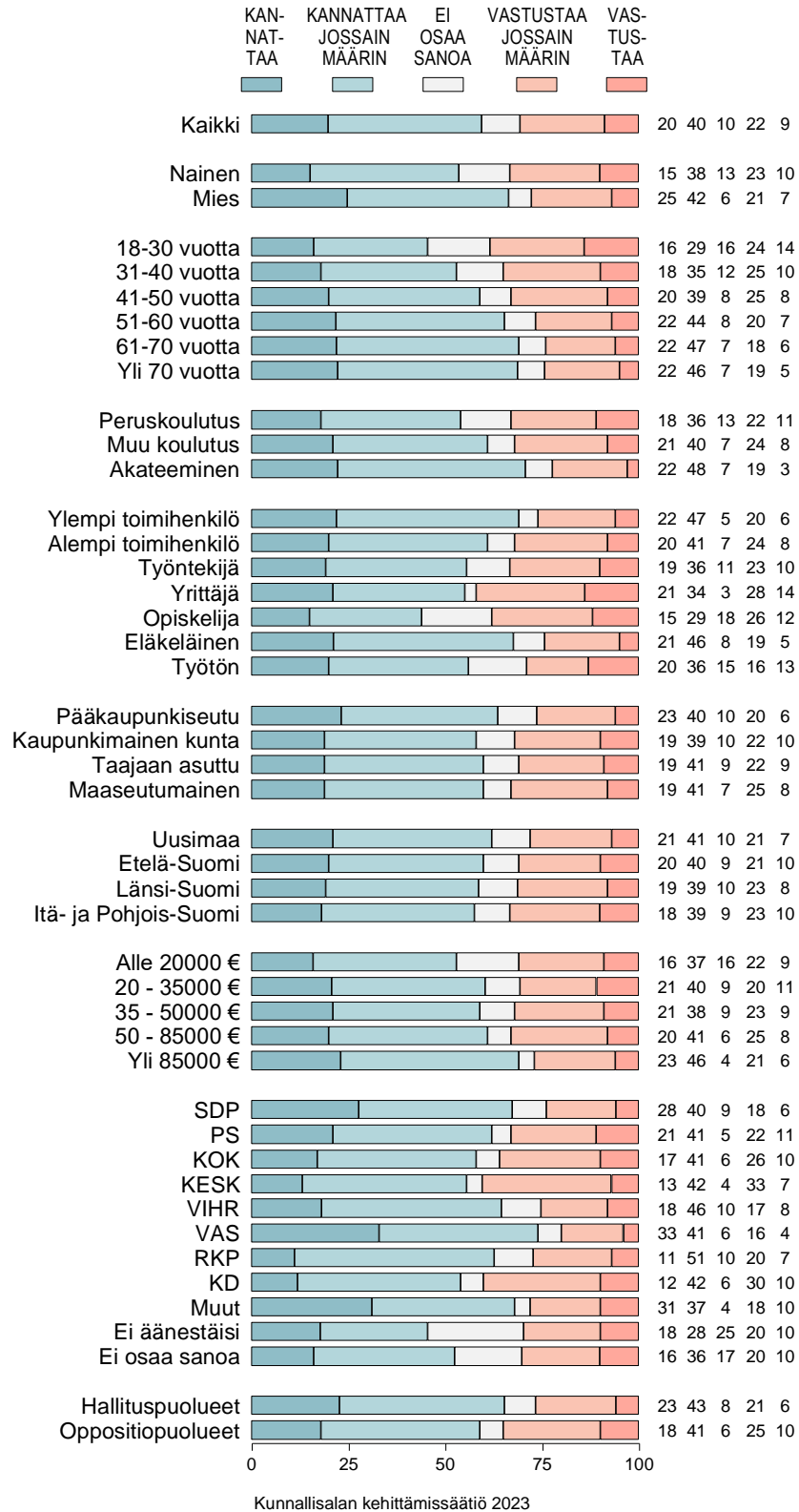
**Kuvio 5-8. SUHTAUTUMINEN KEINIOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: VEROPOHJAN LAAJENTAMINEN (SÄÄDETTÄÄN
 KOKONAAN UUSIA VEROJA) (%).**

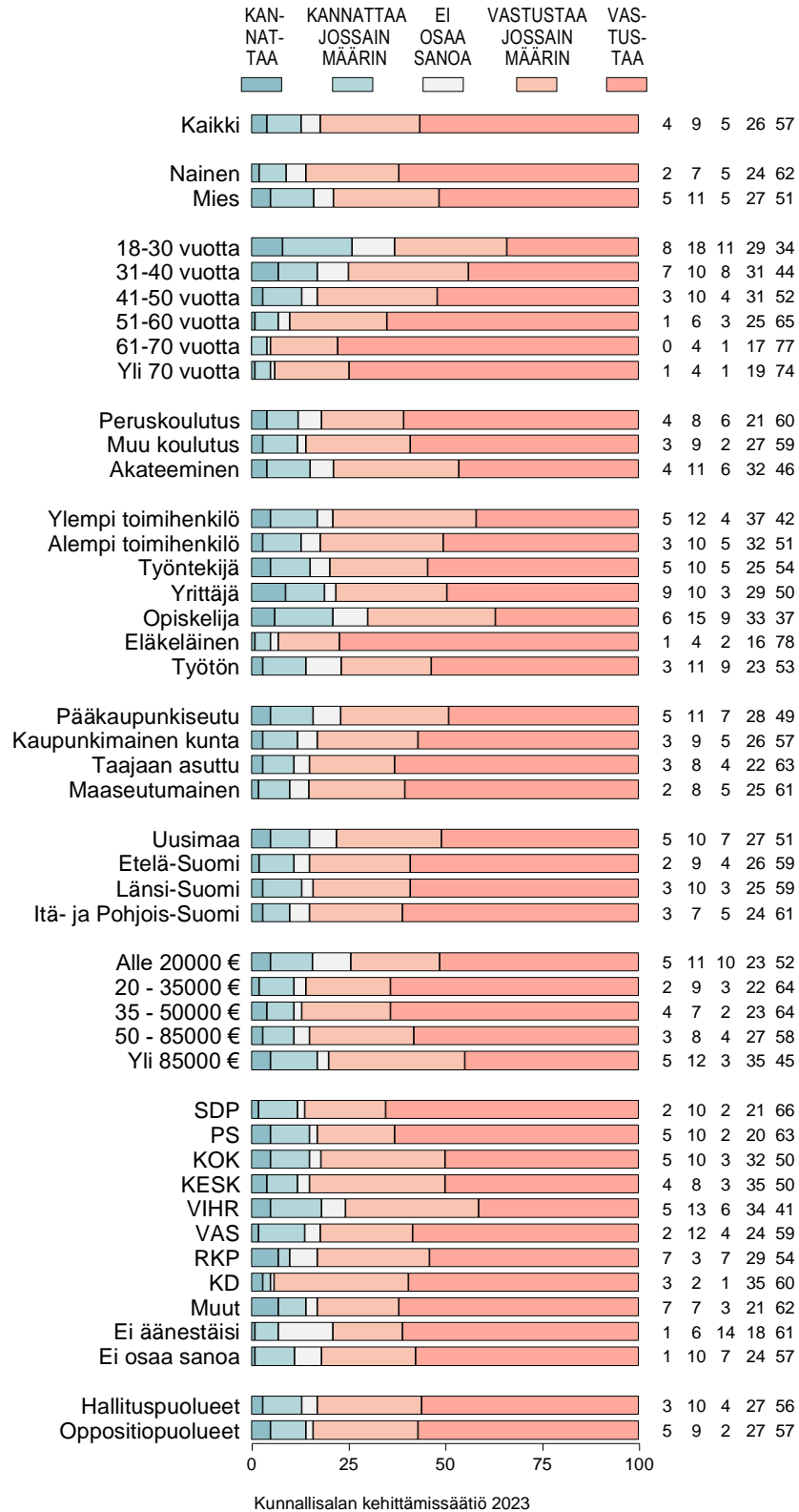
Kuvio 5-9. SUHTAUTUMINEN KEINIOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: JULKISEN OMAISUUDEN MYYMINEN (%).

Kuvio 5-10. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: YRITYSTUKIEN KARSIMINEN (%).

Kuvio 5-11. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: ELÄKKEIDEN LEIKKAAMINEN (%).

Kuvio 5-12. SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAI-
 NOTTAMISEKSI: LAINANOTON LISÄÄMINEN ENTISESTÄÄN (%).

